

Załącznik do Regulaminu Odznaki Krajoznawczej PTTK „Twierdza Srebrnogóra”

Twierdza Srebrnogórska to jeden z najciekawszych zabytków militarnych Dolnego Śląska. Ogromna twierdza jest unikalnym przykładem XVIII w. fortyfikacji górskiej. W swojej historii twierdza nigdy nie była zdobyta, w opowieściach uzyskała miano śląskiego Gibraltaru.

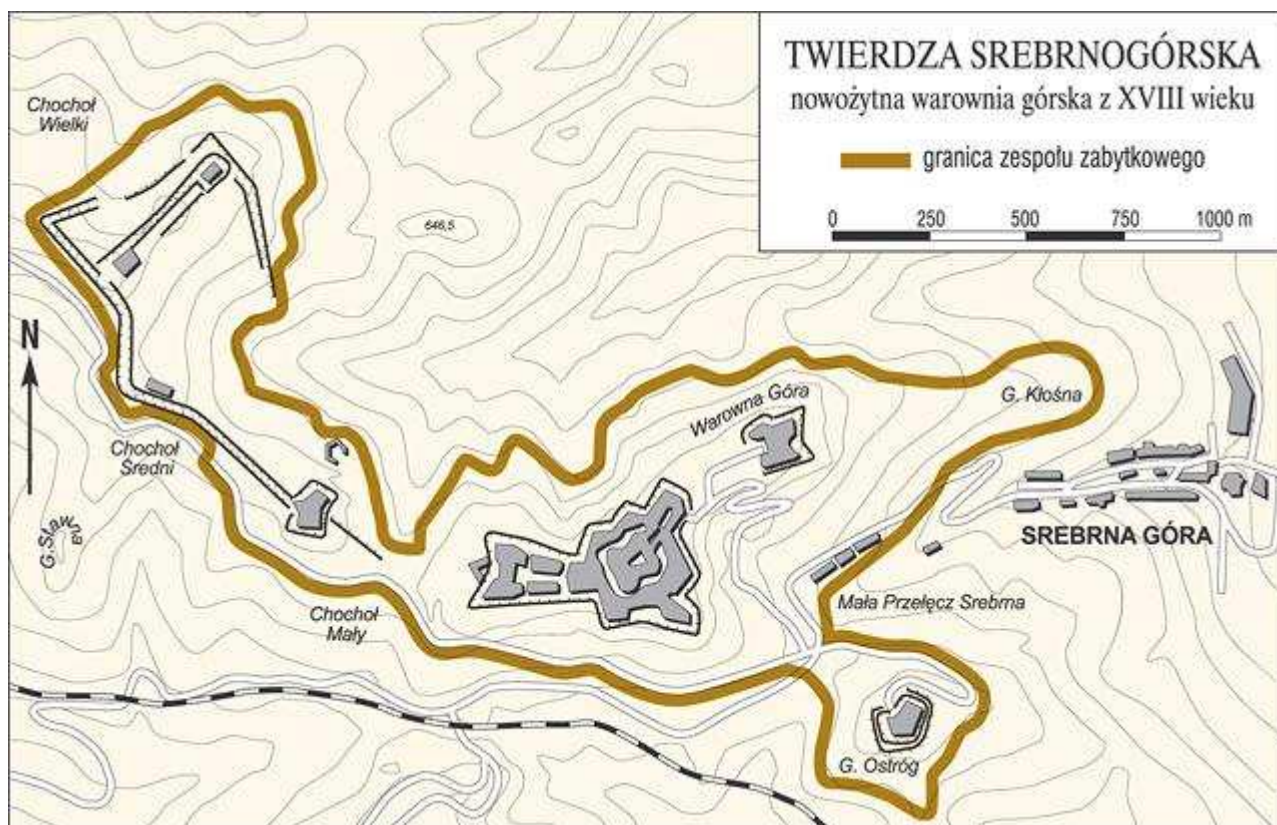
Fortyfikacja została wzniesiona na rozkaz Fryderyka II Wielkiego - Króla Prus. Zadaniem obiektu było kontrolowanie Przełęczy Srebrnej i wzmocnienie linii obronnej umocnień przedgórze sudeckiego przed zagrożeniem ze strony wojsk austriackich. Składająca się z sześciu fortów raz szeregu leśnych umocnień i bastionów, jeden z najciekawszych obiektów architektury militarnej w Polsce, znacznie większa od twierdzy kłodzkiej, wybudowana przez Fryderyka II po Wojnie Siedmioletniej. Jest to największa górską twierdza w Europie.

W 1764 r. realizację projektu budowy twierdzy zlecono pruskiemu podpułkownikowi Ludwigiowi Wilhelmowi Reglerowi. Do potrzeby powstającej twierdzy zbudowano tartak, cegielnię, wapienniki, wodociąg i liczne drogi transportowe. Mury forteczne zostały wykonane z wydobytego na miejscu kamienia. Cegłę wykorzystano jedynie do wykończenia wnętrza kazamat, wewnętrznego muru dziedzińca Donjonu i obu jego bram wjazdowych. Przy budowie twierdzy zatrudniano średnio 4 000 robotników. Okoliczna ludność była zmuszana do pracy przy transporcie i budowie twierdzy. Łączny koszt budowy to kwota około 1.500.000 talarów. W całej twierdzy znajdowało się łącznie 299 kazamat i 54 izby strzeleckie. Na wypadek wojny jej załogę miało stanowić 3 756 żołnierzy, a w razie potrzeby nawet 5 000. Artyleria forteczna składała się z 264 dział, haubic i moździerzy. Każdy Fort posiadał swoją studnię, istniała również piekarnia, browar, hodowano zwierzęta. W magazynach można było przechować żywność i opał na co najmniej trzymiesięczne oblężenie.

Chrzest bojowy twierdzy miał miejsce 28 VI 1807 r., kiedy to odbył się główny szturm wojsk napoleońskich na Twierdzę Srebrnogórską. Dzięki bohaterskiej obronie nielicznego oddziału fortecznego atak zakończył się niepowodzeniem. Pokój w Tyliczu zmusił Francuzów do odstąpienia od oblężenia. Na pamiątkę tamtych wydarzeń zawsze w czerwcu w twierdzy ma miejsce duża inscenizacja historyczna.

Obiekty do zwiedzania na odznakę zapisano pogrubionym drukiem.

Donjon. (nazwa własna - rodzaj fortu). -centralny punkt obrony Twierdzy . Złożony z czterech

cylicydrycznych wież połączonych kurtynami, z której każda liczy sobie wysokości 30 m przy grubości murów u podstawy 12 m . W Donjonie znajdowało się centrum dowództwa i obrony Warowni w skład, której przewidziano 80 dział i moździerzy, około 400 żołnierzy i 60 oficerów.

Centralny ośrodek oporu Donjon oblegały bastiony pomocnicze: bastion Dolny, Górny, Miejski, Nowowiejski, Rewelin gwieździsty, Kawalier. Mieściły się w nich m. in. piekarnie, browary, prochownie, stajnie, szpitale i studnie (najgłębsza 80 m) tym samym fort był samowystarczalny i mógł być oblegany przez około 9-12 miesięcy bez dostaw z zewnątrz. Fort Donjon jest najlepiej zachowany z całego kompleksu fortów w Srebrnej Górze. Na jego terenie mieści się

Forteczny Park Kulturowy. Leży po stronie Gór Sowich nad Przełęczą Srebrną. Obok niego dobrze zachowany jest tylko **Fort Ostróg** (po stronie Górach Bardzkich). Na wschód od Donjonu położony jest fort **Wysoka Skała**, który zabezpieczał wschodnią flankę całego kompleksu. Załoga liczyła 6 oficerów, 15 żołnierzy i 14 dział. Zachodniej części bronił zaś **Fort Rogowy**, którego garnizon tworzyło 7 oficerów, 205 żołnierzy, 17 dział. Obydwa forty były niezależne. Od południowej strony do obrony służył **Fort Ostróg**. Umieszczony na szczycie niewielkiej góry obok Przełęczy Srebrnej. Najlepiej obok głównego fortu Donjon zachowany z całego kompleksu. Jedyne fort mieszczący się po stronie Gór Bardzkich. Dysponował 27 działami, 8 oficerami, i 350 żołnierzami. Fortyfikacji uległy także wzgórza Chochoła Wielkiego i Małego. W jej skład weszły Bateria Kazamatowa, Tarasowa, Fort Skrzydłowy, Fort Chochoł Mały, Schron Mostu Lisiego i Flesz. Całość ta stworzyła najpotężniejszą warownię, której poddał się nawet sam Napoleon. Z Rozporządzenia Prezydenta RP z dnia kwietnia 2004 roku, Twierdza Srebrnogórska została uznana za Pomnik Historii.